

Expressen 12 september 2003

Carl Bildt: Anna var Sveriges mest respekterade politiker

Mordet på Anna Lindh skakar om inte bara hennes eget land utan också hela Europa. Med ett starkt leende och ett starkt engagemang vann hon respekt och vänskap överallt. Vi har alla en skyldighet att göra vad vi kan för att hennes insats inte ska vara förgäves, skriver i dag CARL BILDT.

Ibland blir symboliken starkare än vad några ord kan uttrycka. I går morse stannade arbetet i Estlands parlament upp, Europaparlamentets talman tog till orda och man höll en gemensam minnesstund över Sveriges just avlidne utrikesminister Anna Lindh.

Det var torsdagen den 11 september 2003. Plötsligt hade vårt fredliga lilla hörn av världen fått sitt eget 11 september. Plötsligt stannade Estland och det övriga Europa för att delta i vår chock och i vår sorg. Vi kommer nog alla att bära med oss minnen om när vi nåddes av budet.

Det var när jag steg ur planet på flygplatsen i Västerås strax efter halv fem på onsdagens eftermiddag som uppgiften om ett knivöverfall mot Anna Lindh i centrala Stockholm plötsligt nådde mig. Ingen föreföll att veta så mycket. Vi undrade vad som hänt, hur Anna hade klarat sig, vad allt betydde och vad vi skulle göra.

Sista mötet

Trevande höll jag dock vad som skulle bli mitt sista möte på en fantastisk resa runt Sverige under dessa veckor av kampanj. I Linköping några timmar tidigare hade det fortfarande varit sommar. Det hade varit ett möte med fart och flykt, visioner och vyer. Frågor och funderingar om Europa med unga människor. Men nu hade plötsligt molnen dragit in över Sverige. Det var kallt och kulet. Det var svårt att finna orden. Fortfarande hoppades vi att skadorna var lindriga. Efter att tvingas hantera en osedvanligt grov variant av en av dessa journalistiska förlöpningar som offentliga personer ibland får utstå skyndade vi tillbaka till Stockholm. Bulletinerna oroade allt mer.

Kvällen och natten blev timmar av osäkerhet. Vi vaknade upp och var glada över att Anna Lindh fortfarande var vid liv. Först några timmar senare nåddes vi av beskedet att hon var död. Jag kände stark sympati för Göran Persson när han hade att inför kamerornas närgångna blixtar förmedla det besked som personligt var tyngre än vad något politiskt budskap kunde bli.

Den brutala knivmördararen hade förstört Anna Lindhs inre bortom vad allt av engagemang och kunskap på Karolinska sjukhuset kunde rädda. Mördaren hade varit målmedveten. Överfallets detaljer var alldeles för hemska.

Tungt år

För mig har det varit ett tungt år.

För ett halvår sedan var det Zoran Djindjic som föll offer för den lömska konspirationens kulor i det Serbien som stapplande försökte bygga sin nya framtid. Vi hade gått igenom mycket tillsammans. Nu var han Serbiens premiärminister. Just denna dag hade han besök av Sveriges utrikesminister Anna Lindh. Hela Europa följde honom till hans sista vila.

Så kom för en månad sedan bomben mot FN i Bagdad. Bland de döda fanns Sergio Viero de Mello. Han krossades långsamt av den söndersprängda betongen efter terroristernas fasansfulla död. Vi hade gått igenom mycket tillsammans. Hela den vida familj som är FN var i chock och sorg. Min hustru Anna Maria och jag följde honom i tankarna till hans sista vila på kyrkogården vid Plein Palais i Genève. Och så nu Anna Lindh.

Glöd för europeiska samarbetet

Anna Lindh satte färg på svensk politik. Starka färger, ett starkt leende och ett starkt engagemang. Jag minns henne som ordförande i SSU under Ingvar Carlssons tid, sedan miljöministern och sedan överraskande sannolikt också för henne själv utrikesministern under år då de europeiska frågorna trängde sig på allt mer.

Jag tror att hon började som något av en skeptiker till det europeiska samarbetet, och som utrikesminister var hon något trevande i början. Men snabbt vann hon säkerhet, och steg för steg var det tydligt att Europa blev hennes hemma-arena, och att hon kom att känna den glöd för det europeiska samarbetet och Sveriges roll i detta som hon nog inledningsvis haft en viss distans till. Så kom hon att sluta sitt liv mitt i och kanske, kanske på grund av sitt starka engagemang för Sverige som en del av det större Europa.

Hon ville bygga broar i Sverige för att Sverige skulle kunna bygga broar i det övriga Europa. Men när trångsynthetens röster vädrade sitt raseri mot att hon låtit sig behandlas med artighet av en av vårt näringslivs främsta företrädare, och hon sedan fick löpa radions gatlopp för att hon t o m undertecknat ett brev tillsammans med en f d borgerlig statsminister, förklarade hon frankt att detta väl snarast var någonting som borde väcka respekt.

Vann ny respekt

Och visst hade hon rätt. Trångsynthetens tid borde vara förbi. Åter vann hon ny respekt.

Jag vet att hon var uppskattad både som person och politiker i det övriga Europa. Europakommissionens utrikesminister Chris Patten svävade inte på målet i sin respekt och beundran för henne. Jag tror att de ganska ofta såg på samma sätt på olika saker, men när så inte var fallet handlade det om en respekt gränsande till personlig vänskap. Och Chris var inte ensam i den krets av utrikesministrar som ibland möttes i Bryssel och ibland i någon annan av Europas städer. Anna hade varit stolt när hon kunnat ta dem alla hem till Nyköping.

Hon hade det inte alltid alldeles lätt. Även om hon mötte stor personlig respekt, var det inte alltid som Sveriges utrikespolitik fick samma bemötande. Vi släpade fortfarande på en ballast av en äldre tids utanförskap, upplevd brist på europeiskt engagemang och egenartad neutralitet i en värld som krävde ställningstaganden grundade på klara värderingar. Hon försökte finna en balans mellan den ballast som fanns, sitt eget växande engagemang, och de krav som ställdes av ett Europa i snabb förvandling. Under denna sin sista sommar kastade hon sig med allt det engagemang hon förmådde in i arbetet att bryta ner gamla vanföreställningar, öppna nya sinnen och bereda ny mark för Sveriges fulla deltagande i det europeiska samarbetet.

Jag vet inte om hon tänkte så mycket på rättedifferenser och protokollföringsrutiner i olika centralbanker, men jag misstänker att det var frågor som hon såg som mindre centrala för Sveriges framtidsval. Jag tror att det för henne handlade om att hade vi bestämt oss för att vara med i den Europeiska Unionen så skulle vi också vara med fullt ut. Ett nytt Europa skulle byggas med hjälp också av ett engagerat Sverige.

I detta var vi många som kunde förenas över gamla gränser. Att socialdemokrater och moderater, näringsliv och regering, unga och gamla kunde förenas i någonting som trots allt först och främst handlade om Sveriges intresse var viktigt. Någon trångsynt typ sade att när så många tycker samma sak måste det vara fel. De flesta såg det nog som en styrka för demokratin.

Politikers skydd

Hon tog en liten paus för att göra ett privat ärende och det kom att bli hennes öde. Om detta dårens död också hade politisk inspiration vet vi inte. Men det var nog många som funderade över om ett ord inte hade varit för hårt, om en anklagelse inte hade varit missriktad och om en agitation riktad mot det s k etablissemanget inte hade gått det lilla, lilla steget för långt. Samveten rannsakas måhända nog bäst i tystnad.

Nu kommer vi åter att diskutera ledande politikernas skydd. Men vi gör klokt i att veta att ingen säkerhet någonsin kommer att bli perfekt. Och jag är övertygad om att det vi främst behöver inte är fler poliser runt våra politiker, utan mer respekt för de personer som i regering eller opposition bär det politiska engagemangets börda av ansvarstagande.

Anna var mamma först och minister sedan. Som mamma pendlade hon mellan Nyköping och Stockholm, och som minister pendlade hon mellan Stockholm och världen. Hon tog sina papper och vandrade ensam till tåget. Hade utrikesministern tagit limousinen hade mediadrevet sannolikt legat bakom hörnet. Hon lyckades att hålla den gräns mellan offentligt och privat som i det långa loppet är en absolut förutsättning för att dessa bägge roller skall kunna förenas.

Diskussionen har tystnat

Snart kommer vi att följa Anna till hennes sista vila. Men innan dess har vi alla att träffa det val för Sveriges framtid som också hon till sin sista minut var så hårt engagerat för.

Nu har diskussionen tystnat, och varje debatt känns fattig. När flaggorna sänks på halv stång i Oslo, Estlands parlament har minnesstund och Europa stannar upp för att dela vår sorg ligger ett budskap även i detta. När Europa är med oss kanske det känns mer naturligt att vi är med detta Europa. Tomrummet efter Anna Lindh kommer att bli stort under lång tid. Det enda vi kan hoppas är att den glöd för Sveriges röst också i Europa som kom att bära fram henne till ställningen som vårt lands kanske mest respekterade politiker kommer att värma vårt land i dess helhet under de decennier som kommer. Vi har alla en skyldighet att göra vad vi kan för att hennes insats inte skall vara förgäves.